Työ ja turva -osasto/TN/ea **1.6.2017**

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen ja kirjallinen lausunto perjantai 2.6.2017 klo 11.00

HE 51/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta

SAK kannattaa lähtökohtaisesti luonnoksessa esitettyjä kuntapohjaisia kokeiluja julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden kehittämiseksi. Maakuntamalliin siirryttäessä palvelut uudistetaan täysin, joten kokeiluilla arvioidaan löydettävän uusia ratkaisuja uudistuksen tueksi. Lisäksi tavoitteena on, että kokeilussa mukana olevat kunnat voisivat valmistautua maakuntamallin edellyttämään yhtiöittämiseen mahdollisina kasvupalvelujen tuottajina. Yhtiöittämisvelvoite yhdessä maakunnille suunnitellun yleiskatteellisen rahoitusmallin kanssa rajoittavat työttömien palvelujen toimivuutta sekä joustavuutta.

Alueellisilla kokeiluilla on tarkoitus kehittää palveluyhdistelmiä ja toimintamalleja, joita voitaisiin hyödyntää maakuntamallissa. Siitä huolimatta, että kokeilun ajaksi käynnistetyn arviointi- ja toimintatutkimuksen tavoitteena on toimenpiteiden tulosten käytettävyys jo kokeilun aikana, ei näin lyhyellä toteutusajalla ehditä kuitenkaan arvioida kokeilun pitkäkestoisia vaikutuksia.

Kuntapohjaisissa kokeiluissa kunta vastaisi työnhakijan haastattelusta, palvelutarpeen arvioinnista sekä työttömän ohjauksesta oikeisiin palveluihin. Kokonaisvaltaisten asiakaspolkujen rakentaminen työvoima-, sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta on työttömien osalta sitä, mitä tarvitaan. Edellisen pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen liittyvän kuntakokeilun tuloksena kuntien työllisyyden hoidon rooli ja toimet kehittyivät huomattavasti. Nyt kuitenkin herää kysymys, mitkä ovat kuntien mahdollisuudet tämän kokeilun tuottamalla jatkotyölle, kun sosiaali- ja terveyspalvelut sekä työvoimapalveluiden järjestämisvastuut siirtyvät maakunnille ja toteuttaminen yksityisille palveluntuottajille.

SAK on huolissaan kokeiluun liittyvästä työntekijöiden asemasta. TE-hallinnon virkamiehet siirtyvät kuntapohjaisissa kokeiluissa yhteistoimintamenettelyn kautta työ- ja elinkeinotoimistoista kokeilukuntien työnjohdon alaisuuteen. Kokeilu kestää noin puolitoista vuotta, jonka jälkeen työntekijät siirretään vuonna 2019 maakuntien palvelukseen. Maakunnille jää arviolta 25 % TE-palveluihin liittyviä tehtäviä, joten työntekijät siirtyvät jälleen – mutta minne? Muutokset aiheuttavat epävarmuutta ja niillä on merkittävä vaikutus henkilöstön asemaan jo kokeiluvaiheessa.

Työ ja turva -osasto/TN/ea **1.6.2017**

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuntouttavan työtoiminnan korvaamista tietyissä kunnissa työelämäkokeiluna. Työelämäkokeilun tavoitteena olisi kokeilla palvelua, joka soveltuisi sosiaalisten tai terveydellisten ongelmien vuoksi julkisten työvoimapalveluiden ulkopuolelle jääville. Ehdotuksen mukaan työelämäkokeilua saisi järjestää myös yrityksissä ja tavoitteena olisi työelämäsiirtymien helpottaminen. Työelämäkokeilu olisi kuntouttavaa työtoimintaa tarkemmin säädeltyä ja sitä koskisi työkokeilun säätely.

SAK katsoo, että keinot työelämäsiirtymien helpottamiseksi ovat jo olemassa. Työkokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan lisäksi työelämäkokeilu ei ole tarpeen. Jos työelämäkokeilu päätetään kuitenkin ottaa käyttöön, siitä ei saa tulla työkokeilun rinnalle uutta työelämässä palkatta työskentelyn muotoa. Työelämäkokeilussa on varmistettava, että se kohdentuu vain kuntouttavaa toimintaa tarvitsevalle henkilölle eikä tarkoituksena ole korvata yrityksen vakinaista henkilökuntaa. Vaarana on, että kokeilusta tulee ilmaista, pakollista työtä karenssin uhalla, joten kokeilun suhde ILO:n pakollista työtä koskevaan yleissopimukseen olisi selvitettävä. Hallituksen esityksestä ei myöskään selkeästi käy ilmi, onko työelämäkokeiluilla tarkoitus täysin korvata kuntouttava työtoiminta vai tarjotaanko työttömälle henkilölle myös sosiaalista kuntoutusta esimerkiksi siinä tapauksessa, jos työpaikkaa ei ole tarjolla kokeilukunnissa.

Työttömien palveluihin on panostettava tulevassa maakuntauudistuksessa. SAK:n näkemyksen mukaan työttömien asiakastarpeiden arviointi, henkilökohtainen palvelu, asianmukainen ohjaaminen sekä palvelukokonaisuus ovat avaintekijöitä. Näihin toivotaan kokeiluilla panostettavan ja otettavan käyttöön myös palveluita uudelleen määriteltäessä. SAK:n mielestä kokeilun tulokset on arvioitava huolellisesti eikä kokeilusta ole tarkoituksenmukaista muodostua pysyvää toimintaa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot: Ekonomisti Tytti Naukkarinen, SAK ry, tytti.naukkarinen@sak.fi